Št. 81. V Gorici, dne 11. oktobra 1898. Tečaj XXVIII.

SOČA

(Večerno izdanje).

Izhaja dvakrat na teden v štirih izdanjih, in sicer: vsak torek in petek, zjutranje izdanje opoldne, večerno izdanje pa ob 5. uri popoldne, in stane z „Gospodarskim Listom“ in s kako drugo uredniško izredno prilogo vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto . . . . . gld. 6·—
pol leta . . . . . » 3·—
četrt leta . . . . . » 1·50
Posamične številke stanejo 6 kr.

Naročnino sprejema upravništvo v Gosposki ulici štv. 9 v Gorici v «Goriški Tiskarni» A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. **Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.**

„PRIMOREC“ izhaja neodvisno od «Soče» trikrat mesečno in stane vse leto gld. 1·20.

«Soča» in «Primorec» se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Šolski ulici in Jellersitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

Uredništvo in odpravništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 9 v Gorici v II. nadstr. zadej. — Uredník sprejemlje stranke vsak dan od 11. do 12. ure predpoldne.

Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu.

Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo **le upravništvu.**

Neplačanih pisem ne sprejemlje ne uredništvo ne upravništvo.

Oglasi in poslanice se računijo po petit-vrstah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorica.

„Goriška Tiskarna“ **A. Gabršček** tiska in zalaga razen «Soče» in «Primorca» še **„Slovansko knjižnico“**, katera izhaja mesečno v snopičih obsežnih 5 do 6 pol ter stane vseletno 1 gld. 80 kr. — Oglasi v «Slov. knjižnici» se računijo po 20 kr. petit-vrstica.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici. →→→ Bog in narod! ←←← «Gor. Tiskarna» A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Uradovanje c. kr. oblastij

v Primorju.

Še vedno smo tam, kjer smo bili.

Slovenščino in hrvaščino v Primorju podé iz uradov, iz šol, celo iz cerkve, z jedno besedo, preganjajo jo povsodi. Po uradih vlada v prvi vrsti italijanščina, v drugi nemščina, ki v primorskih pokrajinah niti deželni jezik ni, slovanščine pa ni nikjeri.

Letos svoj čas smo se bavili z interpelacijo poslanca Spinčića, v kateri je navedel nebroj dokazov, kako se dejanski uraduje v Primorju in kake vrednosti só „uřadne informacije“, ki prihajajo ministerstvu in v katerih govori sama neresnica.

Vse reči na sploh gredo tudi pod Goëssom tákó lepó naprej, kakor je bilo za časa Rinaldinijevega, obrača se celo na hujše, kajti začeli so ljudi poditi tudi iz „his pravice“: — Pojdite, kamor hočete!

Poslanca Spinčić in Laginja sta zopet podala interpelacijo v jednakem smislu. Iz iste posnemamo to:

S prilogo uradne dopisnice v italijanskem jeziku, poslane nekemu hrvaškemu društvu, in s poročilom, vzetim na sploh iz prakse gledé na občevalni jezik c. kr. političkih oblastij v Primorju, sta poslanca Spinčić in Laginja dne 30. marca 1898. vprašala ministerskega predsednika, če je pri volji, odpraviti poitalijančevanje, katero je od strani političkih oblastij postalo sistem v primorskih deželah.

Ministerski predsednik je odgovoril 21. aprila t. l., da je bila navedena dopisnica le pogrešno sestavljena v laščini, da se pa v Istri, kakor sploh v deželah, podrejenih namestništvu v Trstu, držijo načela, da je treba vsako vlogo rešiti v onem jeziku, v katerem je podana.

Kot odgovor na to je poslanec Spinčić dne 6. maja t. l. interpeloval ministerskega predsednika ter nu v nebroju primerov dokazal, da ona dopisnica ni en sam slučaj, ampak pravilo, ter da se okrajna glavarstva v Istri, na Goriškem, oblasti v Trstu, c. kr. namestništvo in vsi drugi c. kr. uradi poslužujejo v občevanju s hrvaškimi in slovenskimi strankami skoro izključno italijanskega ali pa nemškega jezika.

S tem je bilo jasno dokazano, da so bila poizvedovanja, na katera se je ministerski predsednik skliceval, neresnična ter da se v Primorju po načelu, vsako vlogo rešiti v onem jeziku, v katerem je sestavljena, ne ravná, da se s Slovenci in Hrvati od strani c. kr. političkih in drugih uradov občuje v italijanščini ali nemščini ter da se primorske dežele sistematiški poitalijančujejo.

Odgovora na to interpelacijo dosedaj še ni.

Sistem traje dalje in dela se s prisilnimi sredstvi na to, da ostane.

Iz vseh stranij javne uprave in iz vseh krajev dežele se da navesti dokazov, da c. kr. oblasti s hrvaškimi in slovenskimi strankami ne občujejo hrvaški ali slovenski; kako pa čudno ravnajo c. kr. oblasti, kaže to, da rešujejo hrvaške vloge občine v Višnjanu nekateri c. kr. uradi hrvaški, okrajno glavarstvo v Poreču pa italijanski.

Potem stoji v interpelaciji dopis namestnika Rinaldinija od 3. septembra 1897., s katerim se naroča škofijskemu ordinarijatu v Trstu, da je obvezan duhovnik v Gradini, sprejemati italijanske dopise, čeprav je župnija hrvaška, samo za to, ker je italijanščina v Istri deželni jezik!

Italijanskim župnijskim uradom pa še ni prispel nikdar kak dopis v hrvaškem ali slovenskem jeziku, čeprav ces. kr. oblasti vedo, da je slovanščina pri nas tudi deželni jezik! Z istimi se ne občuje hrvaški, slovenski ali nemški, temveč edino le italijanski.

Potem je v interpelaciji naveden sličen slučaj izza časa Goëssovega; odlok je iz meseca junija t. l.

Dalje navaja še druge izglede, kako se ravna s slovanščino ter skončuje interpelacijo tako:

Gledé na to, da na interpelacijo poslanca Spinčića in sodrugov od 6. maja 1898. še vedno ni odgovora in glede na navedene protipostavne, grozne, pravne države nevredne dogodke, si štejejo podpisani v dolžnost, ministerskega predsednika ponovno vprašati:

Kako more Njeg. ekscel. opravičiti neresnice, katere so v njegovem odgovoru od 21. aprila t. l. obsežene gledé na interpelacijo dr. Laginje in Spinčića od 30. marca 1898. in kaj misli storiti, da se naredi konec neresničnim poročilom c. kr. uradnikov v Primorju, ki so prisegli slovesno k Bogu, svoje stanovske dolžnosti po najboljši vesti in vednosti izvrševati? Ali je Njeg. eks. pripravljena, v smislu temeljnih državnih zakonov odrediti, da bodo podrejene oblasti hrvaške ali slovenske vloge reševale tudi v hrvaščini ali v slovenščini, ter da se bodo s slovenskimi in hrvaškimi strankami posluževali tudi hrvaškega ali slovenskega jezika, ali misli storiti potrebne korake, da bodo tudi druge c. kr. oblasti s slovenskimi in hrvaškimi strankami se posluževale njihovega jezika ter če namerava ustaviti v sistem povisano poitalijančevanje primorskih dežel, Istre, Trsta z okolico, Goriško-Gradiščanske? —

Interpelacijo je podpisalo 50 slovanskih poslancev!

Zahteve „Jugosl. krščanske narodne zveze so ministerskemu predsedniku znane, slučajev ima navedenih dovolj, kako se uraduje v Primorju v smislu „ravnopravnosti“, bomo videli torej, ali ima osrednja vlada kaj volje, izboljšati neznosne razmere v primorskih deželah, ali hoče še nadalje pustiti stari sistem in ž njim slovanščim vlogo pastorke!

Interpelacija

dr. Gregorčiča in tovarišev.

Naš poslanec, preč. g. dr. Gregorčič, je dne 30. septembra t. l. v državnem zboru predložil to interpelacijo:

„Število 63. v Gorici v slovenskem jeziku izhajajočega časnika „Soča“ je zaplenilo c. kr. državno pravdništvo radi nastopnega v daljšem članku obsežengа odstavka:

„Prešírnost italijanske „irredente“ v Primorju pa bi med tem časom rastla, protiavstrijski čut bi se širil bolj, iz namestniške palače v Trstu bi se še nadalje delalo v škodo Slovanom in v korist Italijanom, onim Italijanom, ki pripravljajo naše obmejne pokrajine do tega, da bi jih čim prej priklopili blaženi Italiji“.

(Nako sledi nemška prestava zaplenjenih stavkov).

Predsedujoči svetnik dež. sodn. je pričel — po poročilih, ki so pred nami — razpravo v italijanskem jeziku in ko je zastopnik lista proti temu protestoval ter zahteval razpravo v slovenskem jeziku, mu je zaukazal molčati (kakor je že čitateljem znano).

Ta v sodni dvorani nečuveni izbruh je predsednik storil samo radi tega, ker je zastopnik lista zahteval razpravo v slovenskem jeziku.

Ker se je tikalo to zaplembe slovenskega lista in ker je slovenščina materni in občevalni jezik dveh tretjin prebivalstva v področju okr. sodnije, bi se mislilo, da zahtevanje slovenske razprave ne more povoda dati k spodtikanju.

(Nadalje pravi, da se je zastopnik lista odstranil iz dvorane, ker ni hotel prisostvovati italijanski razpravi, — kakor že povedano).

Zaključuje interpelacijo tako:

Podpisani protestujejo proti postopanju okrožne sodnije v Gorici ter vprašajo Njeg. eks., justičnega ministra:

Je Njeg. ekscel. pripravljen, stvar korenito pregledati ter storiti potrebno, da se bo v Gorici v sodni dvorani jezik v področju okr. sodn. v veliki večini se nahajajočega slovenskega prebivalstva upošteval, kakor mu gré?“

Interpelacijo je podpisalo poleg preč. g. dr. Gregorčiča še 21 drugih poslancev.

DOPISI.

Iz Preserja pri Komnu, 30. sept. — (Izv. dop.) — Po dolgotrajni suši je prišel, hvala Bogu, oživljajoči dež. Vsa narava se oživlja, ter vživa željeni dež. Tudi vodnjakom in lokvam je dobro došel, posebno pa istim, kjer ni bilo vode, ter so jih o suši očistili.

Posebno hvalo pa moram izreči nekemu našemu možu, ker je skrbel, da se je blato (po dom. „fasala“) prodalo, in kamenje, katerega je obilo tam, iz zidov zrušenega, pa noter pustilo. In sedaj ko bode voda in kamenje povsem razmetano, uboga živina, ko ide pit, si lahko noge polomi. Vse to je zasluga nekega, katerega smo bili opomnili, naj skliče roboto, da se kamnje očisti in preč

— 80 —

BEN-HUR.

Roman iz časov Kristusovih.

ANGLEŠKI SPISAL LUDVIK WALLACE

Poslov. Podravski.

(Drugi zvezek).

(Dalje).

PETA KNJIGA.

Zmagovalec v borbi s pestmi je bil rudečelasi Saksone. Njegovo divje, brutalno lice je obrnilo ná-se Ben-Hurovo pozornost. Pogledal ga je pozornejše ter poznal v njem učitelja v borilni umetnosti, pri katerem je bil v Rimu učenec. Na to je obrnil svoj pogled na galerijo, iskajoč tam svojih prijateljev.

Estera je sedela nepremična kakor kip ter ga pozorno gledala; Iras pa je vstala s klopi, ga pozdravila s čarobnim smehom in namigljejem s pahljačo, kar mu je jako ugajalo, dasiravno bi bil tako pozdraljen tudi Messala, ako bi bil on zmagovalec.

Med radostnimi klici tolpe je odšel Ben-Hur iz cirka skozi prirejen slavolok.

Tako se je končalo gledališče.

XV.

Irazin poziv.

Ben-Hur in Ilderim sta se prepeljala takoj čez reko, ker sta o polunoči hotela odriniti po oni poti, po kateri je trideset ur poprej šla karavana.

Šejk je bil ves srečen. Želel je po kraljevo nagraditi Ben-Hura, toda mladenič ni hotel vzeti darov, govoreč, da mu ponižanje sovražnika zadoščuje za vso nagrado. Dolgo sta se pričkala.

„Pomisli samo“, je omenil šejk, „koliko hvale sem ti dolžan. Po vseh črnih šotorih do Akabe in dalje do morja — ter po obrežju Eufrata in celo do morja Scitov — se raznese slava moje Mire in njenih potomcev in oni, bi bodo peli o njej, razglasé tudi moje ime, dasiravno se nahajam že na koncu svojih dnij. Vsi meči se podvržejo pod moje poveljništvo in moja vojska postane neštevilna. Ti niti ne veš, kaj je to: biti vladar v puščavi, takšen vladar, kakoršen sem jaz. Pravim ti, trgovci mi bodo plačevali davek, kralji pridejo iskat mojo prijaznost. Ha! na meč Salomona! Ko bi sedaj poslal poslanca k cesarju, bi mi niti on ne smel ničesar odreči. Nú, in ti pa nočeš ničesar vzeti za to?“

A Ben-Hur mu odvrne;

„Ne, šejk, dovolj mi je, da imam tvoje srce in tvojo roko, ki me ščiti pred nevarnostjo. Naj tvoja moč in bogastvo služi v prid Onemu, ki prihaja. Kdo ve, če nisi sprejel vse to radi tega? V poslu, katerega se hočem sedaj lotiti, mi lahko mnogo pomagaš. Na tvojo velikodušno ponudbo odgovorim danes „ne“, toda kdo vé, ako v bodoče ne zaželim od tebe kaj več ..“

Ob času nekega takega pričkanja njima javijo, da je dospel Malluh in neki drugi tuji poslanec.

Zvestega Simonidesovega služabnika spusté prvega v šotor.

„Moj gospod“, reče vstopivši, „me pošilja, naj ti naznanim, da med rimskimi privrženci se oglašajo glasovi proti izplačanju po tvojih konjih pridobljene nagrade.“

Ilderim jezno plane po koncu.

„Na svetlobo božjo!“ zakriči, zacepetavši z nogami, ves vzhod lahko priča, da je stava bila pošteno dobljena!“

„Pomiri se, šejk“, seže mu Malluh v besedo, „pretor je že izplačal ta denar.“

„Ha! tako; to je kaj drugega!“

„Na očitanje, da je Ben-Hur zadel z osjo ob Messalov voz, se je osnovatelj igre nasmehnil ter omenil, da je tudi Messala oplazil z bičem tvojo četvorko na ovinku pri znamenju.“

„Kaj je čuti o Atencu?“

„Umrl je!“

„Umrl!“ zakliče Juda.

„Umrl!“ zakriči Ilderim. „Ah! čemu to ni doletelo tega rimskega spaka? Toda oni imajo pasjo srečo. Kaj se čuje o Messali? Ali je ostal živ?“

„Živ... Toda, o šejk, to življenje je hujše od smrti, ker mu ostane kot peza za zmerom. Zdravniki govoré, da ne bo nikdar več hodil po svojih nogah.“

Ben-Hur dvigne svoj zahvalni pogled proti nebu. Zdelo se mu je, da že vidi Messalo, prikovanega k sedežu nalik Simonidesu, kako ga nosijo služabniki na ramah. Trgovec je celo v takem stanju znal živeti ter biti človek; toda on, tako ponosen in časti željen, kako bo nesrečen!“

„Simonides“, nadaljuje Malluh, „mi je naročil še povedati, da se Sanballat nahaja v zadregi. Drus in oni, ki so ž njim vred podpisali stavo za pet talentov, so dali to zadevo v rešitev konzulu, a ta jo je izročil cesarju. Tudi Messala noče plačati. Sanballat ga je zatožil pred Maksencijem, toda konzul še zmerom odlaša z obsodbo. Poštenejši izmed Rimljanov trdé, da pravdo mora dobiti Sanballat. Vso mesto ne govori o ničemur drugem.“

„A kaj pravi Simonides na to?“ vpraša Ben-Hur.

„Moj gospodar se smeji ter je vesel, da je tako prišlo. Ako Rimljan plača, pride ob premoženje; ako odkloni plačilo, pokrije se s sramoto. Bistroumje cesarjevo razsodi to zadevo in cesar vé, da spor s vzhodom ne bil bi dober pričetek vojske z Parti a a žaljenje šejka Ilderima značilo bi toliko, kot oborožiti proti sebi puščavo, ob katero

popelje. Ali odgovor smo dobili, da se ona prepotrebna voda zasuje, češ, da itak je ni potreba. Tako, kar se je prej postavilo na sploh v dobro, to naj se sedaj zasuje. Namesto, da bi se zaukazalo, razširiti in popraviti, ker celo poletje, dvakrat na dan, se živina napaja, ko ide na občinski pašnik po isti cesti! Po zimi je pa še bolj prepotreben vodnjak, ker je blizu vasi, in ne kakor drugi vodnjaki, kateri so četrt ure od vasi oddaljeni. To si premislite!

Dalje smo se trudili, da se zid pod cesto, ravno blizu „fasala“, znova prenaredi in popravi ter nekoliko cesta razširi, kar je nujno potreba. Ker žalibog vsako leto pade po dve, in tudi več živine, ko se sprejo čez zid, dol v njivo. In tudi za voznike je velika nevarnost! Ako se dva srečata in to v naglici, se lahko kateri prekucne čez zid dol v njivo.

In oskrbništvo gleda malomarno, in nič potrebnega ne ukrene, da bi se nesreče odvrnile, ampak pravi se, da kar vrh starega, itak že podrtega zida, nekoliko kamnja postaviti in bode dobro?!

Vsaki pa mora spoznati, da je potrebno nekoliko sveta vkupiti, in še le potem se nov trden zid, katerega je pri cesti neobhodno potreba, napravi. In tako bi bila živina nevarnosti rešena.

Tisti pa, ki je v prvi vrsti poklican, skrbeti za vse dobro in koristno, se za take reči premalo meni; menda čaka, da se prekucne sam čez zid, potem še le bi se naredile potrebne poprave!

Iz Aleksandrije. Hud, strašen udarec je zadel našo širno domovino, milo Avstrijo, in tudi mi čutimo to britko izgubo. Ni več nje, ki je toliko solz obrisala jokajočim sirotam. Padla je, izdihnila je pod kruto morilčevo roko. In zdaj, ko je ni več, nje, ki je bila zvesta družica svojemu soprogu, kdo mu bo lajšal in gladil pot življenja? Ona dobra mati je umorjena, ona, ki je vživala toliko ljubezni in udanosti pri svojih podložnikih. Kje ima srce ono bitje, ki je tako hladnokrvno porinilo bodalo v njene plemenite prsi? Zgodovina ne pomni strašnejšega čina in hujšega zlodejstva, kot se je dogodil koncem našega prosvitljenega devetnajstega stoletja. Ali si more kdo misliti hujšo zver v človeški podobi? In kdo je rodil to zver? Italijanka. Ni dovolj izrazov, da bi se prav zaničevalo zločinčevo ime. Ni mogoče brez studa, gnjeva in strahu misliti o tako propadlem bitju. Bo li kaznovano?

Je li dovolj kazni na svetu za taki izmeček. Gospod Bog je pravičen.

Ko nam je prišla novica, grozna pretresljiva novica o smrti matere avstrijskih narodov, katero nam je prinesel g. Hubert Rant duhovnik, v Azilu, tresoč in omahujoč po stopnicah, smo Slovenke ostale, kot kamenili kipi. In v prvem trenutku ni bilo mogoče verjeti. Potem pa se je vdrl potok solza gospi ravnateljici Fanici Semčevi in dekleta so zagnala glasen pretresljiv jok tako, da ni bilo slišati drugega, kot glasno ihtenje.

Ko pa so druga drugi na ulici pripovedovale to novico, se je zdelo, da ni mogoče, da se ves svet v tem vara. Kako ljubezen in simpatijo vživa ona in njen spomin.

Danes 22. sept. smo obhajali žalostno, pretresljivo slovesnost v cerkvi sv. Katarine. Mašo zadušnico je daroval č. g. p. gvardijan tukajšnjega frančiškanskega samostana v prisotnosti egiptovskega nadškofa. Bilje pa je imel nadškof sam. Prisotni so bili vsi viši dostojanstveniki in konzuli vseh držav. V velikem, črno pregrnjenem hramu je bilo zbranega neizmerno občinstva ali bilo je tiho kot v grobu, le globoboki vzdihi so motili tišino.

Slišati je bilo tužno petje in žalostno bučanje orgelj, kot bi vse čutilo grozno izgubo te visoke in vendar tako dobre gospe.

„Ah kako je bila ljubljena“, bilo je slišati od vsih stranij, in mrtva vživa še večje simpatije kot kedaj poprej. Kaki občutki morajo prevladati ljubeča srca podložnikov in podanikov, ko trepeta domovje v strašni bolečini, ob nenadomestljivi izgubi.

Bo li nekaznovano nebovpijoče hudodelstvo? Bratje! in on, kako bo prenašal to izgubo naš presvitli dobri cesar, katerega je že toliko žalostnih vdarcev zadelo. — Zraven njene krste plakajo vsi narodi širne Avstrije. Pomagajmo mu nositi grozno gorje in hladiti britko rano, ter prisezimo pri spominu mile ranjce, ne pustiti med nami prostora prevratnim idejam. Kleta roka zversko podivjanega človeka je vgasnila to plemenito svetilko. Žalost je strašna, Avstrija trepeče grozne bolečine in ves svet se zgraža nad zlodejstvom, katerega ni mogel zvesti nihče drugi kot duševno in telesno propadli kleti anarhist.

In ravno njo si je moral podivjanec zbrati v žrtev, njo, ki ni nikomur nič žalega storila, pač pa povsod dobrote delila?!

Bolj kot kedaj pa se sklenimo prestola sedaj bratje, ko pomoči potrebuje. Lajšajmo dobremu vladarju — očetu — bolečine, katere sam že z viteškim samozatajevanjem prenaša.

Slovenka.

Domače in razne novice.

Prememba v izdajanju „Soče“. — Od danes naprej bo izhajala „Soča“ vsaki torek in petek opoludne, kakor doslej, kot jutranje izdanje in popoludne ob 5. uri kot večerno izdanje.

Tržaški namestnik, grof Goëss, je bil te dni pri cesarju v avdijenci. Kdo vé, kaj nam prinese novega z Dunaja, morda kak nov sistem?

Imenovanje. Za glavnega učitelja na učiteljišču v Kopru je imenovan g. Fr. Spintre, dosedaj nadučitelj v Kamniku.

Poštni komisar Fran Hummel v Trstu je imenovan poštnim tajnikom istotam.

Preč. g. mons. Janez Cumar, častni član metrop. kapitelja, župnik in dekan v pokoju, je služil zlato sv. mašo dne 23. sept. t. l. v hišni kapeli usmiljenih sester v Rimu. Zlatomašnik je bil rojen v Kojskem 20. dec. 1824., posvečen pa 23. sept. 1848. — Zadnja njegova služba je bila v Bolcu, kjer živi še vedno v prav dobrem spominu. Preč. g. zlatomašniku: Na mnogaja ljeta!

V mestnem svetu goriškem v zadnji seji je stavil Seppenhofer županu naleg, da mora poskrbeti, da bo odslej pri sv. Antonu pelo izključno le v italijanskem jeziku, dalje se imajo po vseh goriških cerkvah okliči i. dr. vršiti edino le laški in don Tomsigev naslednik pri sv. Antonu mora biti Italijan.

Tako delajo sistematično na poitalijančevanje povsodi in vtikajo se tudi v cerkvene reči. Radovedni smo, če cerkvene oblasti se postavijo po robu italijanski pretiranosti, ali jej vstrežejo. Skoro bi rekli, da se zgodi zadnje!

Veselilo nas bo, če se motimo.

C. kr. okrajno glavarstvo v Gorici brije še nadalje norce s Slovenci v svojem uradovanju. V Kojsko so poslali tako-le pozivnico: „Pozivnica za gospa Josefa Obidič, obsthändlerin in Quisca“.

Pričetek je torej slovenski, kakor običajno nepravilen, potem preide pozivnica v nemščino in skonča se z laškim krajevnim imenom!

Dokler bodo vladali v oni bledi hiši na Travniku razni naši prijatelji, ne bo drugače, pa naj Spinčić stavi še toliko interpelacij. Smo pač v Primorju, v deželi neverjetnostij!

Vojaki-novaki. — Pretekli teden so prihajali v Gorico iz okolice in od drugodi slovenski fantje, ki so bili potrjeni v vojake. Da ob takih prilikah tudi pojo, je umevno samo po sebi. Peli so, gredoči, na vozovih, tudi skozi mesto tako, kakor pojo, ko gredo na novačenje.

Italijani so se kar jeze tresli, ko so slišali slovensko petje in pa sem ter tje kak „živio!“

„Karjola“ piha ter pravi, kako grdo so vpili slovenski mladeniči ter pozivlje zopet oblasti, naj prepovedó petje Slovencem, se veda Italijanom se pri tem ne sme prepovedati, da bi ne smeli peti po ulicah Slovence izzivajočih pesmij.

„Karjola“ trdi dalje, da so s petjem in vriskanjem kazali svoje „bolečine“. — Kakošne? V vojake gredo radi, ker naš narod je patrijotičen skozi in skozi, nasproti pa Italijani uhajajo v „svojo domovino“, da jim ni potreba služiti v Avstriji.

Tako je, prijatelji!

Zamorci. — Nekaterim našim zamorcem se je godilo in se še godi dobro, drugim gré tako srednje, tretjim pa prav slabo. V to vrsto spada tudi zamorec, kateri je služboval v bližnjem Št. P.

Tačas, ko so črešnje zorele, je bil ta zamorec oddal „Šolskemu domu“ nekaj nabranih krajcarjev, potem pa je — kdo vé kako — odšel iz tiste hiše in vtaknili so ga v neko drugo hišo, kjer so reveža postavili v kot pod mizo, da se ni mogel ganiti in za „Šolski dom“ je požiral k večjemu pajčevino.

Ko ga je prišel obiskat iz mesta naš sluga, ga je našel vsega zaprašenega, umazanega, rujavega, v trebuhu pa so mu rasle gobe in med njimi je bilo nekaj krajcarjev, tako okoli 1 krone.

Sluga je vzel reveža s seboj v mesto, da se očedi in oživi ter potem odide drugam službovat, a ne več v nehvaležni Št. P

O tej priliki naj ponovimo, da so zamorca bili vrgli na cesto iz neke slovenske gostilne, nekod pa so bili jednemu tisti „pacifici“ Italijani razbili roko.

Poznamo pa tudi hiše, kjer se zamorcem godi primerno dobro; odvisno je to seveda od tega, kakošnega srca so gospodarji in gospodinje. Če so ti dobri, uplivajo tudi dobro na svoje goste in zamorec dobi marsikaj za „Šolski dom“, v obratnem slučaju pa se smeja zaman, skrit kje v kakošnem kotu.

V Gor. Cerovem v „Čitalnici“ pa je bil zamorec okraden v drugi polovici prejšnjega meseca. Svota je morala biti precejšnja.

Vse rodoljube in rodoljubkinje pa prosimo ponovno, naj se o prilikah spominjajo zamorcev in „Šolskega doma“, kateri je nam toli potreben.

„Sentinella“ joka v uvodnem sestavku zadnjega svojega števila, pripovedujoča svojim čitateljem, da se je zgodilo v zadnjem času nekaj grozovito nečuvenega, ker se je odprla slovenska šola v Gorici, s katero so doslej prave lopovščine uganjali Italijani tako, da celo vlada sama ni mogla več gledati njihovega početja. Zarubili so jim nekaj denarja za slovensko šolo in potem — laško šolo v Podgori, katera ni imela nikoli potrebnega števila otrok, so zaprli.

„Sentinella“ vpije, da se hoče iztirati italijanski jezik, da se hoče uničiti njihove „diritti storici e nazionali“ itd.

Uboga laška zgodovina! Kadar se začno „braniti“, pa jo snamejo s police!

Pravi dalje, da so zarubili laški denar za slovensko šolo! Pri tem seveda ne pomislijo nič, koliko slovenskega denarja je v Gorici, ter kje bi bilo mesto, če bi Slovenci ne nosili v isto.

Slovenci izpolnjujejo vse dolžnosti kot avstrijski državljani, gredo jim za to tudi pravice, ali žal, ne dobivamo jih v pravi meri.

„Sentinelle“ pa vse jedno pretaka solze, ker se dela tako kruto z Italijani in sicer zakaj? Zato, „da se podpira drug nar d, ki nima niti pričetkov civilizacije“.

O takih in jednakih rečeh s „Sentinello“ se pričkati, bi se reklo: bob v steno metati, ker jej ni do resnice, pač pa do laži.

Vsaki dan se zgodi kaj v prilog Slovencem in v škodo Italijanom v Primorju?!

Reveži! O che poveri!

„Kažipot“. — S posebnimi okrožnicami in polami za odgovore smo se obrnili do vseh županstev in raznih uradov za podatke. Ker je to občekoristna knjiga, upamo, da nam nikdo ne ostane odgovora dolžan. Prosimo pa prav uljudno, da bi nam poslali izpolnjene pole čim preje, ker „Kažipot“ se začne slaviti.

Doslej smo dobili odgovore iz teh le županstev:

Tolmin, Šempas, Šempolaj, Zgonik, Komen, Jelšane, Vrbnik, Grahovo ob Bači, Gor. Trebuša, Rodik, Kojsko, Doberdob, Miren, Ajdovščina, Mavhinje, Avber, Sedlo, Deskle, Velikidol, Skrilje, Kopriva, Vojščica, Boljun, Kozbana, Prvačina, Sv. Peter, Dutovlje, Avče, Čepovan, Žminj, Ročinj, Idersko, St. Andrež, Sežana, Breginj, Gorjansko, Ponikve, Gojače, Dobrinj, Opatjeselo, Dubašnica, Renče, Trnovo, Kred, Soča, Št. Ferjan, Lokavec, Brje, Pinat, Tinjan, Ajba, Solkan, Pliskovica, Gabrovica, Čezsoča, Kobiljaglava, Štanjel, Banjšice Sv. Duha, Št. Viška gora, Kamnje, Medana, Slivno, Škrbina, Podgrad, Kobarid, Anhovo, Povir, Kal, Štijak, Trenja, Baška, Brestovica, Selo, Žaga, Podgora, Bilje, Trnovo, Srpenica, Lokavec, Sovodnje, Tomaj, Bate.

Prosimo tudi vse c. kr. sodnije in davkarije, da nam kmalu blagovolé poslati izpolnjene vprašalne pole, ker letos želimo izdati popolnejši opis vseh uradov, kakor lani. Prosimo torej.

Oglasi za lepake. — Lepak z urnik vseh železnic itd. dobé naročniki „Soče“ danes teden. Prosimo, da jih vsakdo nabije ali nalepi na kak viden kraj!! — Oglase je naročilo več Slovencev. Najzadnji čas za naročitev oglasa je do petka. Zdaj je čas, da se oglasi vsakdo, komur bi utegnilo biti pozneje morda žal!

Opozarjamo gg. čitatelje na inserat g. Antona Brešćaka v današnjem številu. Navedeni otvori v Gosposki ulici v Gorici novo trgovino z najmodernejšimi, kakor tudi navadnimi meblji.

Listnica uredništva: — G. J. B—k v Št—n. Prosimo Vas, da nam sporočite, če je vse res, kar pišete nam ter če jamčite

---

bi se imel opirati konzul na svojem pohodu. Premislivši vse to, me je Simonides poslal semkaj ter naročil ti povedati, da smeš biti brez bojazni. Messala plača.

Ilderim postane zopet dobre volje.

„Odrinimo sedaj“, je dejal ter si mel roke. „Naša zadeva v Simonidesovih rokah je varnejša, nego v naših lastnih. Bog je z nami! Ukaži mi podati konja.“

„Počakajta še“, seže mu v besedo Malluh. „Čaka te še drugi poslanec. Ali ga hočeš sprejeti?“

„Na hvalo Boga! Pozabil sem nanj popolnoma.“

Malluh se prikloni ter odide. Čez trenutek se prikaže mladenič zelo mične rasti. Pokleknivši na jedno koleno, jame govoriti z laskavim glasom:

„Iras, Baltazarjeva hči, dobro poznana Ilderimu blagodušnemu, ga pozdravlja ter mu čestita radi zmage njegovih konj.“

„Hči mojega prijatelja mi je jako laskava“, odvrne Ilderim in oči se mu zadovoljno zalesketajo. „Daj jej ta dar v znamenje, da mi je drag njen spomin.“

Pri teh besedah sname s prsta bogat prstan ter ga dá poslancu.“

„Tvoji želji se vstreže!“ odvrne mladenič. Potem nadaljuje:

„Hčerka Egipčana mi je dala še drugo naročilo. Ona prosi, naj bi vrli šejk Ilderim najavil židovskemu mladeniču, Ben-Huru, da se je njen oče nastanil za nekaj časa v palači Ildernee in da ona tam sprejme sina kneza Hura jutri po četrti uri. Ako se šejk skaže naklonjenega tej prošnji, je naročila, ga v njenem imenu za to zahvaliti.“

Šejk pogleda Ben-Hura. Na mladenčevem licu se je pojavila velika radost.

„Kaj misliš storiti?“ vpraša Arab.

„Ako dovoliš, šejk, rad bi se sešel z zalo Egipčanko.

Ilderim se nasmeji ter reče:

„Tako, tako, kedaj naj človek uživa življenje, ako ne v mladosti!“

„Povej oni, ki te je sem poslala“, reče Juda, obrnivši se k poslancu, „da jaz, Ben-Hur, jutri ob naznačeni uri dospem v palačo Ildernee, naj se ta nahaja, kjer hoče.

Mladeneč je vstal, se nizko priklonil ter odšel.

O polunoči je Ilderim odrinil dalje, popustivši konja in spremljevalca za Judo, ki bi imel naslednji dan odriniti za njim ter ga dohiteti na poti.

XVI.

V palači Ildernee.

Ben-Hur, podavši se na dogovorjeno mesto, kjer bi se imel srečati z zalo Iras, je krenil okrog Omfalusa, prestopil Herodovo stebričje in kmalu na to obstal pred palačo Ildernee.

Najpoprej je stopil v predvežo, v kateri so na obeh straneh držale stopnice do zalega mramornatega stebričja. Pri stopnjicah so stali krilati levi; v sredi na podnožju, z razprostrtimi krili za letanje, se je pozna šal orjaški ibis in iz njegovega kljuna je curljala voda v mramornato krnico. Levi, tič in zidovje, pokrito s hieroglifami, te je spominjalo na Egipt. Stopnice so bile izsekane iz sivega kamenja. Nad predvežo, tvorečo nekako streho nad stopnjicami, se je povznašal slavolok iz belega mramorja, iz snegu enakega.

Bil je kakor lilija, cvetoča na orjaški sivi skali.

Ben-Hur si je oddahnil za trenutek pod njegovo senco ter se čudil čistosti in enakomernosti črt te stavbe.

„Samo izpod dletva Grka“, je dejal sam sebi, „zamore priti kaj takega.“

Na to je skozi odprte podvoje stopi v palačo.

Prešel je najpoprej skoz visok in ozek hodnik, v katerem je bil tlak narejen iz rudeče opeke in tudi zidovje je bilo iste barve.

Ta skromnost, se ti je zdelo, hoče privaditi oko na izobilje kakoršno, sodeč na videz od zunaj, se je moralo kazati v notranjih prostorih.

Ben-Hur je šel in srce mu je močno vtripalo.

Čez malo časa zagleda Iras... Ona ga čaka. Čaka s pesmijo in pripovedbami, bistroumna, sijajna in trmasta; čaka s smehom, ki je dajal pomen njenemu pogledu, in s pogledom, ki je budil v njegovi dusi vroče in strastne želje. Poslala je po njega v oni pomenljivi noči, ko sta veslala po jezeru v palmovem gaju in sedaj ga poziva znovič. Čez kratko ima jo videti v tej zali palači. Bil je srečen in nekako omamljen.

Naposled je dospel do zaprtih vrat. Komaj pa se je vstavil pred njimi, kar so se jele odpirati kakor same od sebe; ni namreč slišal zaskripati ključa v zapahu, niti odmeva človeških korakov.

Njegovim očem se je prikazal rimsk „atrium“, obširen, bogat in sijajen.

Vstopil je, hoteč si jo bolje ogledati. Komaj pa je prestopil prag, so se dveri zaprle same za njim.

Stopil je po prsih Lede, laskajoče se z labudom. Vses tlak je bil namreč udelan iz raznobarvnih kamnov, predstavljajočih temeljito sliko mitologičnega prizora. Vsak stol, vsaka miza — je bila umetno delo; ob steni pa so mehki naslonjači vabili k počitku.

(Dalje pride).

za dopis zavse slučaje. Naznanite svoj polni naslov. — G. L—č v R. Dopisa ne moremo priobčiti radi tehtnih vzrokov. Oprostite!

Kot družabnik v katerokoli trgovino, bodisi jestvin ali z lesom, ali kot družabnik kake znane in dobro obiskovane krčme v mestu, ali na deželi, tudi če je obtežena z dolgovi, bi rad pristopil spreten trgovec s precejšnjim kapitalom. Ponudbe sprejema naše upravništvo.

Razgled po svetu.

K položaju. — Ministerski predsednik, grof Thun, išče večine, da more vlada prodreti z nagodbenimi predlogi. Poljake ima že tako na svoji strani, z imenovanjem barona Dipaulija trgovinskim ministrom je priklopil na se nemško kat. ljudsko stranko, vprašanje je le, kako dobi na svojo stran Čehe ter „Jugoslev. kršč. nar. zvezo". Tem mora dati, kar zahtevajo, pa kakošne zahteve so končno, kar hočejo imeti Čehi in Jugoslovani! Zahtevajo samo to, kar jim je zajamčeno v veljavnih osnovnih zakonih in nič drugega. To pa jim vlada vendar mora dovoliti, saj bi bila morala ono že zdavnaj storiti.

Pričakovati je, da bodo pa tudi slovanski poslanci oprezni ter se ne dadó mjeti na vladine limanice.

Kakošno razmerje nastane med vlado in desnico, se nam pokaže v prihodnjih sejah drž. zbora.

„Mattino" pravi, da se vlada približuje italijanskim poslancem, hoteča jih pridobiti za večino. Za to jim je baje obljubila drugo železniško zvezo s Trstom, železnico Trst-Poreč-Kanfanar, nekatere koncesije za južno Tirolsko in pa odklonitev nekaterih slovenskih in hrvatskih zahtev na Primorskem in v Dalmaciji. Vederemo.

Iz govora finančnega ministra dne 6. t. m. posnemamo te stavke o proračunu: „Proračun se je v zadnjem času itak že preveč obremenil. Res je sicer, da so gotovine v blagajnah v dobi od leta 1888. do 1897. narasle od 128 na 250 milijonov, toda od teh je vezanih najmanje 70 milijonov po uravnavi valute. Slednja se mora enkrat izvesti. Ako odbijemo teh 70 milijonov, ostane v državnih blagajnah še 180 milijonov, kateri znesek je s 120 milijoni od leta 1888. v istem razmerju, kakor državni izdatki od leta 1898. do onih od leta 1888. Državni izdatki so znašali leta 1888. 538, leta 1898. pa 748 milijonov".

Razgled po slovanskem svetu.

„Slovenec" in „slovenski minister", — Ko se je bil bliskoma raznesel glas, da grof Thun se hoče tesno okleniti državnozborske desnice, smo se goriški Slovenci sicer razveselili, toda takoj smo si bili na čistem, da ne bomo verjeli, dokler ne vidimo dejanj. — Ko smo pa čuli, da ima ljubljanski „Slovenec" celó kandidata za poljedelskega ministra, in ko smo doznali celó njegovo ime, tedaj smo prestrašeni lomili roke in prijemali se za glavo, vzdihovaje, da Bog je nas Slovence zares, zares zapustil! Besede, ki so padale v tem pogledu od vseh stranij, so takó rezke, da nočemo zapisati niti ene same! Vsakdo je bil prepričan, da slovenski narod ne bi mogel doživeti večje blamaže nego bi bila ona, katero mu hoče napr tili „Slovenec" s to kandidaturo. — In vendar so molčala naša glasila na Primorskem; ni je bilo žal besedice ne proti „Slovenčevemu" kandidatu, ne proti „Slovencu". Kaj so pa hoteli reči? Ves svet bi se smejal in prav bi imel!

Pozneje so prinašali listi drugo kombinacijo, t. j. da bi utegnili dobiti Slovenci in Hrvatje ministra brez portfelja, t. j. da bi bil le naš zastopnik v ministerstvu; za ta sedež sta se imenovala dr. Ferjančič in vitez Borks, a največ upanja da ima prvi. Vsakdo mora priznati, da med slovenskimi poslanci ni ravno preveč mož, o katerih bi lahko rekli, da so kakor rojeni za ministre. Poslanec Šuklje ima sicer sposobnosti vsaj za dva ministra skupaj, vendar ni med nami ne enega uplivnega moža, ki bi hotel njega za kakega ministra. In vsakdo priznava, da med slovanskimi poslanci je dr. Ferjančič za to velevažno mesto najsposobniši. Ako dostojno zaseda mesto zbornicnega prvega podpredsednika, kar priznavajo sami Nemci na levici, bi mogel enako dostojno zastopati v ministerstvu Slovence in Hrvate. In ako bi on ne prišel v poštev, tedaj je med Slovenci in Hrvati še nekaj mož, ki bi morali priti prej v kombinacijo. „Slovenčev" kandidat pa kratko ni malo ne! Ako bi dr. Šusteršič ne bil odstopil, tedaj bi on po svojih sposobnostih ne naletel na nikak odpor ne s slovenske ne s hrvaške strani. To bodi povedano v dokaz, da proti „Slovenčevemu" kandidatu ne govoré strankarski, marveč stvarni razlogi.

„Slovenec pa se je silno razgrel radi kandidature dr. Ferjančiča in pisal v četrtek takó-le:

„Židovski žurnalist Penižek že zopet straši po židovsko-liberalnih listih. Kar na mah je vrgel ime dr. Ferjančiča v razne židovsko-liberalne liste kot morebitnega slovenskega ministra. Seveda ni na stvari nič resničnega, gre se namreč le za žid. liberalno mahinacijo, s katero se hoče dr. Ferjančič v ospredje spravljati, kakor da bi bil on zaupnik slovenske delegacije. Ne moremo misliti, da bi grof Thun tako malo poznal naše razmere, da bi na kako tako kombinacijo zamogel resno misliti. Vedeti marveč mora, da bi tak korak imel kot neposredno posledico najostrejo opozicijo katoliško-narodne stranke, kajti tega nikakor ne smemo dopustiti, da bi se povsod prezirala naša večina v slovenski delegaciji. Vlada ima, če se hoče ozirati na Slovence, zadosti resničnih zaupnikov ogromne večine slov. naroda na razpolago, da ni treba posezati po osebi, koje ime v resni kombinaciji bi občutila katoliško-narodna stranka kot udarec v svoj obraz".

V drugi rubriki, mej brzojavkami, pa je „Slovenec" prijavil naslednje poročilo z Dunaja:

„Vest čeških „Narodnih Listov", da „Slovansko krščansko-narodna zveza" kandiduje kako osebo za slovenskega ministra, bodisi dr. Ferjančiča ali koga druzega, je čisto navadna tendencijozna iznajdba dunajskega korespondenta „Nar. Listov" in dunajskih židovsko-liberalnih novin. Postopanje „Slovanske krščansko-narodne zveze" v tej smeri je popolnoma nemogoče, ker bi tak ukrep moral učiniti takoj krizo v klubu in v večini."

Tako „Slovenec!" Kaj naj rečemo na tako banditsko ubijanje prvih mož, ki so sposobni, da bi nas lahko zastopali na najvišjih mestih? Mi ne moremo drugače nego da najodločneje protestujemo proti takemu nihilističnemu rovarstvu ljubljanskega „Slovenca". — Mi poznamo mišljenje raznih veljavnih mož v načelstvu klerikalne stranke kranjske, in reči moramo, če tudi bi „Slovenec" morda zanikal, da njihovo mnenje v tem pogledu se ne razlikuje mnogo od našega. Nam je zategadel nedoumno, kakó se more „Slovenec" sam takó silno tepsti za ministerski sedež svojemu kandidatu! Prejemati ministersko plačo in pozneje lepo pokojnino, to bi znal vsak cepec, toda žalostno bi bilo, ako bi Slovenci ne poslali iz svoje srede takih mož, ki bi tudi častno zasedali tako preodlično mesto.

Ali še proti nečemu moramo protestovati! Iz pisave „Slovenčeve" doni grožnja, da vse se mora goditi takó, kakor hočejo voditelji klerikalcev, njim nasproten ukrep pa bi „moral učiniti krizo v klubu in v večini".

Takó razume „Slovenec" delovanje za narod in njegov blagor! Ako njemu ni vseskozi ustreženo, ako se kakemu njegovih ljubljencev ne izpolni kaka pohlepna želja, tedaj pa grozi s krizo.... Drugi poslanci zdaj vidijo, kam plavamo. Samo šest je kranjskih takozvanih klerikalnih (— saj tudi Pilat je prišel v Credo! Kaj more on za to?! —) poslancev, njim na ljubo se drugi udajajo in udajajo ob vseh možnih prilikah, da se le ohrani jedinost, — a evo resničnost stare prislovice: „Ponudi mu mezinec — in on zgrabi za celo roko!"

Mi si dovoljujemo odločno svariti pred takim nihilističnim politikarstvom. „Slovenec" naj nikar ne misli, da ima posla s saminimi paglavci, katere že preplaši dobra šiba, ali pa zarobljene Rovtarje, katerim treba le imenovati Boga in sv. cerkev, pa padejo pobožno na kolena. — Dovolj!

„Hotel Europa" v Pulju je kupil g. F. Pečenko in ne prevzel v oskrbništvo. V tem smislu popravljamo zadnjo vest o tej stvari.

„La Pensée Slave". — „Pensiero Slavo" je namestil list z gorenjim naslovom. Dobili smo dosedaj 2 števili tega lista in moramo reči, da je urejevan kaj skrbno tudi v francoščini. Dokler je izhajal list v italijanskem jeziku, ni bil pristopen širšemu svetu, in vse lepe besede, katere je „Pensiero Slavo" v svojih predalih napisal, so ostale večinoma nepoznate, ker Italijani se ne brigajo za težnje in prizadevanja Jugoslovanov, ostali svet, posebno diplomatiški, pa ni razumel italijanščine.

V novem preporodu pa bo list pristopen tudi diplomatiškim krogom, informoval bo pa tudi druge države o naših odnošajih. Mi le želimo listu mnogo sreče vsestransko na novi poti! Činitelji, ki so poklicani, urediti razmere na jugu, pa naj se učé kaj iz listov, pisanih v slovanskem smislu, ter se ravnajo po njih in marsikaj se utegne potem v primorskih deželah obrniti na bolje v blagor prebivalstva in cele države.

Iz učiteljskih krogov Istre. — Pod tem zaglavjem smo čitali v „Edinosti" v številih od petka in sobote dopis, v katerem stoji med drugim tudi to:

„Kakor na Goriškem, tako tudi v Istri je le redek učitelj, ki bi še verova!, da nam bi poslanci kedaj pomagali, če tudi bi bili naši v večini. Da so torej tudi slovanski poslanci Istre (kakor Goriške) zgubili toliko simpatij med učiteljstvom, krivi so sami, kajti, kakor kdo komu posojuje, tako se mu vrača".

„Edinost" je gledé na istrske razmere g. dopisniku dobro povedala, kar mu gré.

Gledé na naše razmere, ki so slične istrskim, omenjamo le, da učitelji pač nimajo povodov, znašati se nad našimi poslanci. Kdor ni slep, mora videti in tudi razumeti položaj v deželi, seveda, ako si ga za navlašč ne prikroji po svoje.

Ni nam znano, če so vsi goriški učitelji nasprotni našim poslancem, vemo pa, da so nekateri, s katerimi smo govorili v zadnjem času, pač tožili o svojem stanju, toda proti poslancem se niso izrekli.

Na tak način napadati poslance, se pravi: zavijati resnico in po tem potu si gg. učitelji gotovo ne pridobé ničesar, pač pa utegnejo po tem potu vzbuditi mržnjo v najmerodajnejših krogih.

Kdor zasleduje delovanje naših poslancev z ozirom na položaj pri nas, vidi, da ti storé, kar morejo; cudežev pa ne morejo delati niti v prilog učiteljem, niti komu drugemu.

Mi smo vedno pripravljeni potegovati se za učitelje, dokler se v svojem boju poslužujejo opravičenih sredstev, ali zavijanj resnice in neutemeljenih napadov na naše poslance ne more nikdo odobravati.

Mislimo pa tudi, da niso vsi učitelji jednakih mislij gledé na poslance, ker razširjenje takih nazorov, kakoršni so gorenji, bi škodovalo pred vsem le — učiteljem.

Radi bi vedeli na sploh, kaj mislijo goriški učitelji o naših poslancih, ker ne gré nam prav v glavo, da bi mogel istrski njihov kolega v njih imenu tako pisati v „Edinosti".

Prosimo pojavov.

V Sarajevu so dné 9. t. m. zvečer ob 8. uri čutili močan potres.

Narodno gospodarstvo.

O trgatvi.*) — Ker menim, da bode slehernika razveselila kratka vest o letošnji trgatvi, podajem v naslednjem sestavku majhno sliko o posledkih trgatve tega plemenitega sada.

Če pogledamo sedaj, po dovršeni trgatvi, na pridobljeni proizvod, vidimo, da se je nada, kojo smo gojili minolo pomlad, oziraje se na cvetočo trto, le deloma uresničila, ter, da je ostal naš up na bogato letino — žal da večinoma le up. Nikdo ni uvaževal, gledaje na divni razvoj, raznih mogočih faktorjev, ki so tudi v resnici dokaj zmanjšali množino letošnjega pridelka. A kljub temu zamoremo vendar reči, da so letošnji doneski razmeroma povoljni ter da lahko govorimo o srednji trgatvi. Toda, da se je spolnilo, kar nam je v spomladni dobi obetala trta, imeli bi veliko bogatejo trgatev. Kako se je pomladi razveseljevalo oko na toli prijazni sliki! Kolika je bila radost! Koliko želja in nad je polnilo vinogradnikovo dušo, ko se je prikazalo prvo bogato cvetje. Ali le kratka doba je bila določena opravičenemu veselju, v kalu jo je zadušil razen nepridiprav, uničujoč deloma s kruto oko to, kar nam je s prva nudila narava.

V nekterih krajih je bila trta o času cvetenja še popolnoma zdrava, ter je bil do cela utemeljen up na povsem zadovoljivo prihodnjost, medtem ko so se morali v drugih krajih že o tej dobi bojevati zoper nepokičane sovražnike.

Pred vsem moramo tu imenovati grozdno plesnobo (Oidium), ki je posebno letos širila svoj kvarljivi delokrog in kdor se ni pravočasno poprijel potrebnih pripomočkov, ni pozneje mogel v okom priti tej kužni bolezni, čeravno se je krepko branil, uporabljevaje najkorenitejše sredstvo. Toda — prepozna pomoč — ves trud brezuspešen. V mnogih krajih so žalibog tudi letos prepozno žveplali, akoravno se leto na leto najtopleje priporoča pravočasna uporaba tega izvrstnega pripomočka. Tam, kjer so pozneje štirikrat ali pa celo šestkrat žvepljali, bilo je vse delo najčešče popolnoma, ali vsaj večinoma brezuspešno in tako se je dogodilo, da se niso mogli iznebiti te bolezni. Videti jo je bilo zlasti v Brdih in ker niso hoteli v mnogih krajih ali ničesar slišati o žvepljanju, ali so to prepozno storili, trpeli so tudi precejšnjo škodo. Znan mi je slučaj, kjer je neki vinogradnik (veliki posestnik), moral sklicati vse naselnike, ter jih prisilil, da so žvepljali. Ko bi ne bil omenjeni posestnik tega storil, bi ne bili izvestno ničesar ukrenili in množina posledkov bi bila zdatno manjša, medtem ko se stoprav tam zelo ugodne letine veselé! Trditi pa moram resnici na ljubo, da so vinogradniki, ki so pravočasno in večkrat, ter v zdatnej množini žvepljali, le prav malo ali pa nikakšne škode trpeli. V drugih krajih, zlasti v ravnini, je bil pa grozdni sukač, ki je povzročil znatno škodo, ter je bila tem večja, ker so bili popolnoma nepripravljeni na njega zavratni pojav in niso pravočasno uporabljali pripomočkov, ki bi ga bili do cela uničili. Opozarjam na svojo o tem škodljivcu razpravljajočo črtico v „Soči" št. 47. od dne 14. junija 1898.

S posebnim veseljem pa zabilježim dejstvo, da je letos peronospora le neznatno okužila trte, iz česar sklepamo, da so zadostno škropili z mešanico apna in bakrene galice.

Ne glede na že omenjene bolezni, uplivale so tudi elementarne sile kar najbolj neugodno na trtni pridelek. Mnoga spomladna deževja, za temi pa dolgo trajajoča suša, sta važna faktorja, ki sta zdatno zmanjšala množino vina, in zadnji trenotek, kratek čas pred trgatvijo, smo slišali žalostno vest, da je uničila toča ne baš majhen del najboljšega proizvoda, posebno v Brdih.

In tako so razni neugodni uplivi pripomogli napraviti okvir ne ravno posebno radostne slike, ki se po letošnji trgatvi nudi našemu očesu. Vsekako pa so cene letošnjega proizvoda ugodne — čujemo, da plačujejo briški mošt po 19 do 20 gld. — in se je tudi že oglasilo lepo število kupcev.

Slednjič omenim še neprijetnega gosta, ki pohaja sleherno leto naše poljane, iščoč vedno novih žrtev, t. j. trtna uš, kojo so zasledili letos v poprej popolnoma neokuženih vinogradih in sicer v Ločniku, Villanovi, Zdravščini itd.

Pripomnim, da mora slehernik, predno ustopi v neokužen vinograd, vsikdar namazati podplate čevljev s kamenim oljem, zakaj dogodilo se je že večkrat, da se baš s tem, da je kdo, prišedši iz kraja, kjer je trtna uš, zanesel kužno bolezen v zdrav vinograd, kot n. pr. letos v nekem vinogradu v Villanovi, kjer niso poznali do letos trtne uši. Istotako se mora tudi orodje, koje se je poprej rabilo v kakem od trtne uši okuženem vinogradu, pred novo uporabo, dobro osnažiti in s kamenim oljem namazati. Dobro je le, da spoznavajo čedalje bolj nemogočnost, nadalje gojiti stare trte, ter, da bodo prej ali slej brezpogojno žrtve trtne uši. Z veseljem toraj omenimo, da napravljajo vedno več vinogradov iz oplemenitenih ameriških trt, na kteri edini način zamoremo v okom priti vseuničujočej trtni uši. Že v minolem letu in sicer v „Soči" štev. 52. od dne 24. decembra 1897. sem omenil, da opuščajo čedalje bolj stari način trtnih nasadov (filari), ker morajo lastniki sleherno leto opaževati, kako napačna je ta metoda, ter bi bila najsrečnejša misel, to vrsto nasadov popolnoma opustiti. Glavni vzrok, da ne donašajo na ta način nasajene trte nikakih ali prav neznatne zneske je ta, da se ne more škropiti visoko v drevesa segajočih mladik, koje je treba naslednjo leto upogniti, in posledica je: razširjanje raznih bolezaij, kot peronospore, grozdne plesnobe itd., ki polagoma mladike do cela oslabé. Upogne se li tako, od te bolezni okuženo mladiko, je toli oslabljena, da rodi le neznatno število grozdov in mesto bogato obloženih trt, vidimo le tu pa tam kak posamezen grozdič, ki često niti ne dozori do cela, kar so i letos opazili na raznih krajih. — Ob jednem omenim, da je treba vino iz nezrelih grozdov vselej pretočiti v močno žveplan sod, ker se drugače spridi; ono postane namreč rujavo, temno. Če se pa komu — ne vedé za uporabljajoče sredstvo — vino na ta način pokvari, bodi opozorjen na dotično razpravo v „Primorcu" štev. 8. od dné 16. marcija 1898. Povedano bodi še, da naj se uporabljuje za nove vinogradne nasade le take trtne vrste, ki uspevajo pod našim podnebjem in kojim je naša lega ugodna, druge naj se pa vse opusti. Tako bi se moral brezpogojno odstraniti Korvin, hi pri nas ne dozori do cela in povsem nadomestiti s kraškim teranom, od belih vrst pa pridržati posebno razne vrste rebulje, ne omenjaje finih vrst, hot Traminec, Rizling itd.

Pred sklepom svetujem še vsakemu vinogradniku, da dolóči v moštu takoj po stiskanju množino sladkorja. Pusti se mošt ki ima premalo sladkorja vreti, je razvidno, da ne more biti iz njega narejeno vino dobra pijača, ker nima ni zadostne množine alkohola, ki je za njega trpežnost neobhodno potrebna, ni zadostne izvlečne množine, ki tvarja njega polen, harmoničen okus. Če nima torej mošt zadostne množine sladkorja — taista mora znašati 16—18% — se mu mora isti dodati. Vporabljati se sme le fini sladkor, ki se v moštu, koji vrè, prav hitro pretvori. Nekojemu moštu bode pač treba dokaj sladkorja dodati, radi česar so troški precej veliki; a v poštev jemaje, da se zamore le na ta način pridelati dobro vino, ki ima potem tudi primerno visoko ceno, naj ne opušča nikdo tega dela in naj se ne zboji teh troškov, ki se mu pri prodaji vina v polnej meri poplačajo.

Dr. P.

*) Radi preobilega gradiva zakasnjeno. Op. ur.

Naznanilo.

Podpisanec uljudno naznanja, da je otvoril

svojo mizarsko delavnico

ter se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela, bodisi gospodarska ali kmetska, kakor tudi za izdelovanje vsake vrste stolov, slamnatih ali brez slame in za vsako popravljanje pohištva po najnižnjih cenah. Nadejaje se blagohotnega podpiranja od strani sl. občinstva, beleži spoštovanjem udani

Dragotin Nabergoj,
mizarski mojster
v Gorici, Riva Corno št. 14.

3—3

Ustanovljeno leta 1863.

Prvi primorski zavod za izdelovanje aromatiških izčedkov, likvêrov itd. tvrde

Fratelli Marega
Gradisca, Isonzo.

Čistilnica na par:

konjaka, slivovke, tropinovca in najfinejših likverov.

Tovarna vinskega kisa

po edino racijonelni sistemi „Pasteur".

Dunajska borza

10. oktobra 1898.

Skupni državni dolg v notah	101	gld. 30	kr.
Skupni državni dolg v srebru	101	„ 10	„
Avstrijska zlata renta	120	„ 30	„
Avstrijska kronska renta 4%	101	„ 50	„
Ogerska zlata renta 4%	119	„ 75	„
Ogerska kronska renta 4%	98	„ 15	„
Avstro-ogerske bančne delnice	902	„ —	„
Kreditne delnice	352	„ 40	„
London vista	120	„ 20	„
Nemški drž. bankovci za 100 mark	58	„ 87½	„
20 mark	11	„ 77	„
20 frankov	9	„ 53	„
Italijanske lire	44	„ —	„
C. kr. cekini	5	„ 67	„

Klavir v dobrem stanu

se proda, bodisi se da tudi v najem. Ponudbe na Vila Perko št. 3. Via Ponte nuovo II. nadstr.

Razpis.

Podpisano županstvo ima za podeliti tajniško službo z 1. novembrom t. l. vsled tega se vabijo s tem v to sposobni prosilci, da vložijo dotične prošnje opremljene z potrebnimi spričevali sposobnosti do 22. t. m. pri tem županstvu, letne plače je 400 gld. in navadni postranski dohodki; ker se uraduje le slovenski, tirja se popolna zmožnost slovenščine, hrvatski, nemški in italijanski pa vsaj toliko, da se razumejo došli spisi višjih oblasti.

Prosilci, kateri so bili že v taki službi, imajo prednost pred drugimi.

Županstvo občine

Jelšane 3. oktobra 1898.

2—1 Župan:
Hrabor.

Na prodaj je več hiš v Gorici. Kje, se izvé v našem upravništvu.

Odda se v najem

štacuna, magazin in klet.

Riva Corno štev. 1.

Prostori so pripravni za vsako kupčijo. — Več se poizvé v našem upravništvu.

Leta 1881. v Gorici ustanovljena tvrdka

E. Riessner, v Nunski ulici 3,

(nasproti nunski cerkvi)

priporoča preč. duhovščini in slavnemu občinstvu svojo lastno izdelovalnico umetnih evetlic za vsakoverstne cerkvene potrebe. Ima veliko zalogo nagrobnih vencev, za mrtvaške potrebe, voščeno sveče itd., vse po zmerni ceni. — Naročila za deželo izvršuje točno in solidno. Priporoča slav. občinstvu tudi svojo (S. cl.) tiskarno črk na perilo. (P. cl.)

Špedicijska poslovnica

Gašpar Hvalič v Gorici

30 51—35 **v ulici Morelli 12**

se toplo priporoča Slovencem v Gorici in z dežele.

ODLIKOVAN

fotografski atelier

Anton Jerkič

na Travniku štev. 11 v Gorici,

podružnica

na Acquedottu št. 25 v Trstu,

priporoča se

slavnemu občinstvu v mestu in na deželi v blagohotno podporo.

Trgovina z jedilnim blagom

G. F. Resberg v Gorici,

v Kapucinski ulici št. 11

ter podružnici na Kornu štev. 2

priporoča to-le blago:

Sladkor — kavo — riž — mast — poper — sveče — olje — škrob — ječmen — kavino primeso — moko — gris — drobne in debele otrobe — turšico — zôb — sol — moko za pitanje — kis — žveplo — cement bakreni vitrijol itd. 3 20 44

Zaloga pristnega dalmatinskega žganja na debelo

ter pristnega črnega in belega vina.

Zahvala.

Potrtih src se najprisrčnejše zahvaljujemo vsim onim častitim udeležencem, koji so prišli od blizu in daleč izkazati blago srce našemu nepozabnemu očetu (očimu) gospodu

Janezu Kadunc,

mlinarju in posestniku v Prvačini.

Lepa tolažba nam je to za hudi udarec, koji nas je tako naglo in nepričakovano zadel.

Bodi tedaj izrečena najtoplejša zahvala domači, kakor zunanji častiti duhovščini, g. nadučitelju Orel-u, šolski mladini, slavnemu oddelku veteranov iz Dornberga, na čelu jim delujoči g. predsednik Josip Paulica, telovadnemu društvu «Prvaški Sokol», na čelu jim brat podstarosta Vinko Gregorič, slavnemu domačemu pevskemu zboru za v srce segajoče petje pred domačo hišo, kakor tudi na grobu; enako zahvaljujemo i sokolsko godbo. — Bog vsem stotero povrni!

V Prvačini, 5. oktobra 1898.

Žalujoča rodbina: **Kadunc-Mozetič.**

Konjedic & Zajec

prva slov. trgovina z železjem

pred nadškofijo št. 5.

Za zimsko dobo priporočata svojo bogato zalogo vsakovrstnih pečij, štedilnih ognjišč, cevij, predpečnikov, pristno pozlačenih nagrobnih križev, vlitih in bakrenih kotlov itd.

Vse po najnižji ceni!!

Ambrož Furlan

trgovec

z jedilnim blagom

— na Tržaški cesti štev. 4 v Gorici —

priporoča kavo, riž, sladkor, moko, žito, otrobe, cement, vse poljske in domače pridelke, prodaja tudi kroglje za igro.

Podružnica je:

v ulici Parcar št. 10 v Podturnu.

Postreže vestno in po zmerni ceni.

Naznanilo.

Podpisani naznanja p. n. občinstvu, da je vnovič odprl svojo že znano kleparsko delavnico

na koncu Gosposke ulice, na Kornu št. 1,

v kateri ima vedno gotove štrcaljke iz bakra proti peronospori, dalje mehe za žveplanje raznih sistemov ter žvepljalke za sode itd. Ima zalogo bakrenih kotlov na izbero, kakor tudi onih za kuhanje žganja. Vse po najnižji ceni, da se ne boji tekmovanja. Kupuje stari baker ter prevzema vsakovrstno kleparsko delo v mestu in na deželi. 12—12

Spoštovanjem

Makso Ornella, klepar in sodnijski zapriseženec.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 — **GORICA** — Via Giardino 8
41 52—37 priporoča

pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih,

briskih, dalmatinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštena.

Konsorcij goriških pekovskih mojstrov

javlja p. n. gospodom pekom v deželi, da ima v zalogi

kvasu najboljše kakovosti

po 56 kr. kg.

Obrniti se je na G. D. Conforto na Kornu št. 12 in v pekarne: Karola Drašček, na Kornu št. 3, Peter Tomasini v Rabatišču št. 12, Andrej Fant v Gledališki ulici št. 5 in Ivana Budinja v ulici Parcar št. 16.

Anton Potatzky v Gorici.

Na sredi Raštelja 7.

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO.

Najceneje kupovališče nirnberškega in drobnega blaga ter tkanin, preje in nitij.

POTREBŠČINE

za pisarnice, kadilce in popotnike.

Najboljše šivanke za šivalne stroje.

POTREBŠČINE

za krojače in čevljarje.

Svetinjice. — Rožni venci. — Mašne knjižice.

Hišna obuvala za vse letne čase.

Posebnost:

Semena za zelenjave, trave in detelje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce po sejmih in tržih ter na deželi. 2 35 38

Krojaški mojster

FRANC ČUFER

v Gorici

v ulici sv. Antona štv. 1,

izdeluje

VSAKOVRSTNE OBLEKE

za moške po meri, bodisi fine ali priproste.

— 10 52—38

Priporoča se svojim rojakom v Gorici in na deželi, posebno pa učencem ljudskih in srednjih šol za obila naročila.

Ed. Pavlin v Gorici

v Nunskih ulicah

št. 10

nasproti gostilne

„Belega zajca“

priporoča preč. duhovščini in sl. občinstvu svojo veliko zalogo nagrobnih vencev vsake vrste, rož za cerkve, palm, šopkov za nove maše in poroke, voščenih sveč, mrtvaških oblek rakev vsake velikosti, zlatih črk, lesenih stajal za palme, zlatih loncev, svilnatih trakov vsake širjave in barv, črno rumenih, trobojnic, bisernih vencev, papirja (manšete) za šopke, papirja v vsakih barvah za izdelovanje cvetlic. Belega in črnega papirja in zlatih nog za rakve, zlata za olepšanje.

Vse po nizkih cenah!!!

Opozarjam tudi, da tiskam črke na perilo in sprejemam vsa v to stroko spadajoča dela.

Vinarsko in **sadjarsko društvo za Brda**

v Gorici

prodaja pristno

brisko rebulo.

Goriško pivo!

(na Corišču 11).

Podpisani priporočam svojim p. n. odjemalcem svojo posebno dobro uležano izvozno, marčno in uležano pivo najboljše kakovosti, dobiva se v sodčkih po ½, ¼, ⅛ in 1/16 H. kakor tudi v posebnih steklenicah. Zajedno naznanjam, da sem v minolem letu svojo pivovarno znatno zboljšal in da sem rabil za renje dobrega piva le najboljše blago: Žatečki hmelj in hanaški ječmen. 6 26 [illegible]

Proseč p. n. odjemalce, da se z zaupanjem obračajo name in si obilno naročajo zagotovljam, najtočnejšo postrežbo. Z najodličnejšim spoštovanjem

Fr. Wanek,
pivovar.

Naznanilo.

Podpisani naznanja, da je s 1. septembrom 1898. prevzel žage g. Godine v Lokavcu pri Ajdovščini ter da more od tega dneva dalje služiti vsem p. n. g. odjemalcem z mehkimi deskami, žaganicami ter sploh z vsem blagom, spadajočim v to stroko na drobno in na debelo, kar se vse razpošilja iz mojega magazina v Lokavcu.

Proseč gg. posestnike, mizarje itd., da se poslužijo moje zaloge, zagotavljam najboljšo, najtočnejšo in kulantno postrežbo ter beležim

Z odličnim spoštovanjem

6 4 **Iv. Rollet.**

Lokavec v septembru 1898.

Gosposka ulica št. 14 (blizu lekarne Gironcoli).

Daje se tudi na obroke.

Podpisanec uljudno naznanja slavnemu občinstvu, da otvori v četrtek **13. oktobra t. l.**

novo zalogo pohištva, ogledal, slik itd.

v Gosposki ulici št. 14 (blizu lekarne Gironcoli).

Priporoča se posebno novoporočencem za preskrbo vseh mobilij, kakor tudi vsega pohištva, po najnižjih cenah.

Dajalo se bode tudi na obroke, bodisi mesečne ali tedenske. Zagotavlja točno postrežbo in ukusne izdelke po najnovejših zahtevah te stroke. — Nadejaje se obilega obiska iz mesta in dežele, beleži z odličnim spoštovanjem

Anton Breščak.

Gosposka ulica št. 14 (blizo lekarne Gironcoli).

Daje se tudi na obroke.

Gosposka ulica št. 14 (blizu lekarne Gironcoli).

Vse stroje za poljedelstvo. Vnovič znižane cene!

Trijeri (čistilni stroji za žito) v natančni izvršitvi. **Sušilnice** za sadje in zelenjavo. **Škropilnice proti peronospori,** poboljšani sestav Vermorelov. 36 20—10

Mlatilnice, mlini za žito, stiskalnice (preše) **za vino in sadje** različnih sestav. (Te stiskalnice imajo skoro ono tlačilno moč kakor hidravlične vodovodne preše).

Slamoreznice jako lahko za goniti in po zelo zmernih cenah. Stiskalnice, za seno in slamo, ter vse potrebne, vsakovrstne poljedelske stroje prodaja v najboljši izvršitvi

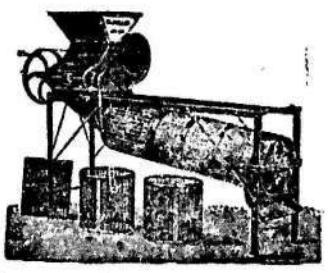

Ig. Heller na Dunaju

II/2 Praterstrasse 49.

Pred ponarejanjem se je posebno treba varovati! — Zastopniki se iščejo.

Teodor Slabanja

srebrar

v Gorici, ulica Morelli 12

priporoča **velečastiti duhovščini** in **cerkvenim predstojnikom** svojo delavnico za izdelovanje **cerkvene posode in orodja.** Staro blago popravi, pozlati in posrebri v **ognju** po najnižji ceni. Da si pa častore, tudi bolj revne cerkve naročijo cerkvenega kovinskega blaga, olajšuje jim to zgoraj omenjeni s tem, da je pripravljen napravljati blago, ako mu potem izplačujejo na obroke. Obroke si pa preč. p. n. gospodi naročevalec sam lahko določi. — Pošilja vsako blago 149 poštnine prosto!

Usojam si slavnemu občinstvu, naznaniti, da prevzamem in izvršujem točno naročila na

kavo, čaj, olje, riž, makerone, delikatese, sadje, ribe, vina itd.

Pošiljatve v omotih po 5 K. oddajam po pošti, cne od 30 K. naprej pa po železnici s povzetjem.

Take pošiljatve se izplačajo vsakomur, posebno p. n. gg. krčmarjem, družinam in onim, ki rabijo za dom različne jestvine ali želé o raznih prilikah nabaviti si specijalitete, katere se na deželi ne dobi, ali pa le zelo drago, n. pr. **morske ribe in rake, sveže sadje, fino olje itd.**

Glavni moj namen je razpošiljati dobro blago in po nizki ceni.

Cenike dopošljem radovoljno in brezplačno.

Za p. n. gg. trgovce imam poseben cenik in zamorem dajati blago po tako nizkih kupih, da se ne bojim konkurence.

Tudi sprejemam zastopstva in vsakojaka posredovanja.

Z odličnim spoštovanjem

Ernest Pegan
TRST
(cl.) **v ulici S. Francesco štv. 6.**